TENGELIC KÖZSÉG POLGÁRMESTERE RÉSZÉRE!

Javaslat

„Bodor Árpád tengelici pedagógus élete és munkássága”

Tengelic Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Riznerné Osztafin Klaudia

Szekszárd, 2023. szeptember 15.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó neve: *Riznerné Osztafin Klaudia*

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:	*Riznerné Osztafin Klaudia*
Levelezési cím:	*7100 Szekszárd, Klapka utca 36.*
Telefonszám:	*06 20/2849477*
E-mail cím:	*osztafinklaudia@gmail.com*

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Bodor Árpád tengelici pedagógus élete és munkássága**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **turizmus**

a szakterületi besorolás indokolása:

A tanítványainak nyújtott ismereteken és élményeken túl hamar szélesebb körben is ismertté vált tevékenysége. Tolna megye lakosságának kínált a szabadidő hasznos eltöltése által mind bővebb ismeretszerzési lehetőséget, mely során a természetjárást és a szűkebb-tágabb környezet megismerését szorgalmazta. A határon túli magyarlakta területek gimnáziumai számára is meghirdetett versenyével a Kárpát-medence országainak természeti, gazdasági, kulturális és turisztikai értékeire és sajátosságaira igyekezett felhívni a figyelmet.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Tengelic

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik: **települési,**

amely értéktár neve: **Tengelic Települési Értéktár**

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

BODOR ÁRPÁD
(1929-2014)
Földrajz-rajz szakos tanár,
a Tolna Megyei Természetbarát Szövetség tiszteletbeli elnöke,
a Magyar Természetbarát Szövetség örökös tagja

Bodor Árpád keresztlevelén ez áll: „a gyermek neve: Laufer Róbert István Árpád". A Lauferek délvidéki németek voltak. Amikor a trianoni határok e területeket végleg elszakították Magyarországtól, édesapja, Laufer István Rókus mindent megtett azért, hogy ne idegen földön kelljen otthont teremtenie. Uraságok hívására került a Mezőföldre, Tengelicre, ahol három falu s vagy ötven uradalom körállatorvosa lett, és még legénylakást is kapott. Itt ismerte meg jövendőbelijét, a salzburgi származású, csinos Theodora Schmittet, akit egy tengelici orvos, dr. Zsigmond Andor alkalmazott gyermekei mellé német nevelőnőnek.

1929. január 25. jeles nap volt a házaspár életében, hiszen megszületett az első gyermek, Róbert István Árpád. Négy évvel később egy leánygyermekkel szaporodott a család. Ő az Ágnes nevet kapta.

A fiúcska Tengelicen járt elemi iskolába (1935-39). A szülők csak jót hallottak gyermekükről: okos is, szorgalmas is. Tíz éves volt, amikor elveszítette édesapját. „Árpád szigorú jezsuita nevelést és tudást kapjon!" - volt az apa egyik utolsó óhaja, melyet özvegye híven teljesített is. Így került a tízéves fiú a pécsi Pius gimnáziumba. Mind a jezsuita, mind a civil nevelők nagy „egyéniségek" voltak: szigorral, de szeretettel neveltek. Ez természetesen a nyolcadik év végére minden diákban mély nyomot hagyott, s egész életre szóló élményeket adott. 1942 nyarán Ágnes húga befejezte a faluban az elemit, s Pécsre került középiskolába az apácákhoz. Mami kiadta bérbe a családi házat, s a baranyai székhelyen bérelt lakást, hogy mindig gyerekei közelében lehessen. Ettől fogva Árpádunk számára a Mecsek lett az igazi kamaszkori kalandok színtere.

A fiú a jeles érettségi vizsga ellenére nem jelentkezett felsőoktatási intézménybe. Ő lett a családfenntartó. 1948 a fordulat éve lett. Ekkor ismerte meg későbbi feleségét, Kele Katalint, s jelentkezett orientalista szakra Kőrösi Csoma Sándor és Germanusz Gyula példáján. Sajnos, a kitűnő eszű fiatalembert egyetlen felsőoktatási intézménybe sem vették fel, ugyanis a család kuláklistára került. Az ifjú Laufernek „lehetősége nyílt" egy sor „mesterség" kitanulására. A megmaradt szántót, szőlőt és erdőt gondozta továbbra is, majd elszegődött culágernek a Szekszárdon épülő laktanyához. Dolgozott hajógyári munkásként, tehergépkocsi-vezetőként, matrózként és buszsofőrként is. A bonyhádi

Volánnál állandó helyettesként volt anyagbeszerző, forgalmista, ellenőr és sofőr. Egyben ekkor nyílott lehetősége megismerni Dél-Tolna és Baranya minden egyes apró falucskáját. Ez idő alatt születtek meg gyermekei: elsőként Ildikó, majd Bíborka. A kisebbik gyermek már a Bodor vezetéknevet kaphatta, ugyanis az édesapa feleségének nagymamája vezetéknevét vette fel.

1961. szeptember 5-én végre a katedrára léphetett. A tengelici általános iskola igazgatója, Lovas Henrik hívta képesítés nélküli nevelőnek, s mivel földrajz-rajz szakos pedagógusra volt szükség, következő szeptembertől be is iskolázta. Bodor Árpád 1964 nyarán rajz, 1966 nyarán földrajz szakon szerzett diplomát a pécsi tanárképző főiskolán. Árpádunk olyannyira kedvet kapott a tanuláshoz, hogy a következő év őszén már a szegedi József Attila Tudományegyetem földrajz szakos hallgatója volt, melyet önköltségen végzett el. Mindkét diplomamunkáját Gemencről írta.

1973-ban hívták rajzot tanítani Szekszárdra a Garay János Gimnáziumba. Azzal a feltétellel vállalta el a rajztanítást, ha a földrajzról nem kell lemondania. Hamarosan tagja lett a Tolna Megyei Természetbarát Szövetségnek. Az új munkahely és a szövetség megannyi lehetőséget és megoldásra váró feladatot tárt elé: ami egyben az önmegvalósítását is szolgálta. Hazai és külföldi, gyalogos, kerékpáros és buszos kirándulásokat, vándortáborokat vezetett. Iskolai, városi, járási, megyei, országos és nemzetközi versenyeket szervezett és bonyolított le. Írásai és rajzai jelentek meg számos kiadványban. Tolna megyében a meglévő turistaútvonalak hosszát megduplázta. "A földrajz valamennyi tantárgy közül a legszínesebb és legéletrevalóbb" – vallotta.

Kitűnő rajztehetségét a rajzórákon és a kézműves foglalkozásokon, jó szervező készségét a módszertani órákon, jó esztétikai érzékét kiállítások rendezésekor és a rajztanterem dekorálásakor kamatoztathatta. A gimnázium egyik termében ma is látható két grafikája. Szeretett faluját is segítette ötleteivel, javaslataival. A település címerét ő tervezte, rajzolta.

Nemcsak a rábízott tanítványokért, hanem a szűkebb, s távolabbi környezetében élő fiatalokért is kreatív, fáradhatatlan pedagógusként tevékenykedett. A természet szeretete motiválta őt, ötletesség és kitartás jellemezte munkásságát. A megye egy-egy erdejének, dombvidékének, vagy éppen egy településének a minél alaposabb megismerésére ösztönözte a diákokat, a családokat.

Az Országjáró Diákok Körének megalapításával kezdődött minden, ezt a megyei és országos találkozókon való részvétel, illetve találkozók szervezése és lebonyolítása követte. A Tolna Megyei Természetbarát Szövetség elnökeként, nemcsak a természetjárást

szorgalmazta, hanem maga is sokat tett a turistaútvonalak pontos kijelöléséért, nem egy esetben a Kartográfiai vállalattal együttműködve. Neki köszönhetjük, hogy jó néhány évtizede kirándulók sétálhatnak a Gemenci-erdőben. Munkálkodott a túravezető-képzésben is.

Javaslatára 2000 szeptemberében jelent meg Tolnai várak címmel egy jelvényszerző füzet és igazolólap. Az ötletadó Bodor Árpád – néhány természetbaráttal együtt – ez esetben is sokat dolgozott a kiadvány színvonalas összeállításán. A tizenkét várat és várromot bemutató füzetecske újabb értékes és egyben érdekes időtöltésre csalogatja az érdeklődőket.

Fáradhatatlanul dolgozott – az ország közepének kijelölését követően – a megye közepének pontos meghatározásán.

1986 és 1994 között Tolna Megye Természetbarát Bizottságának elnöki posztját betöltve – önmagához híven – további számos újítással állt elő. A munkamegosztás és a „közös teherviselés" jól szervezett formáját alkalmazta. A bizottság munkáját vízi, kerékpáros és gyalogos szakágakra osztotta. Indítványozta a tájfutás önállósítását. Kiemelkedő szerepet vállalt a megyei turizmus felvirágoztatásában: gyér turistahálózatunk hosszát 150 km-ről kb. 300 km-re növelte. Sikerült kivívnia a Gemenci-erdő látogathatóságát. Továbbá több kulcsosház megnyitásán is dolgozott, például Óbányán a dr. Pataki József emlékét őrző, „Patya báty" elnevezésűn.

Bodor Árpád kezdeményezésére több kiadvány látott napvilágot. Ekkortól jelent meg a Tolnai Tarisznya, mely a Tolna Megyei Természetbarát Szövetség belső hírlevele. Elnöksége idején szorgalmazta a Tolna megyei sportévkönyv kiadását. Mind e mellett jelvényeket és nyomtatványokat is szerkesztett.

Az 1980/81-es tanévtől kezdődően két versenyt indított: a Tolnai Tájakon Túrázók (TTT) és a Tolnai Tarisznyások Környezetismereti Versenye (ToTaKiV). Az első a megye mindig egy újabb természeti táját, míg a második minden évben más települését ismerteti meg a résztvevőkkel. E programok kapcsán is munkálkodott turistaútvonalak kijelölésén.

Idegenvezetői végzettséget is szerzett, mely mellé német nyelvből is letette a nyelvvizsgát, így az IBUSZ szervezésében határon belül és túl is vezetett csoportokat. E munkára is a tőle megszokott alapossággal készült, így bővítette mind saját, mind az utasok ismereteit.

Bodor tanár urat a megye számos iskolájába, művelődési házába, könyvtárába, idősek klubjába hívták előadást tartani. Szívesen tett eleget ezeknek a felkéréseknek. Alapos felkészültsége és közvetlen hangneme végett elismerés és szeretet fogadta, amerre

csak járt. Akár művészettörténeti, akár földrajzi témájú előadást tartott, soha nem felejtette el beleszőni saját élményeit is.

Gimnáziumában a fölrajz iránt érdeklődő tanulók számára Kőrösi Csoma Sándor Kárpát-medencei Földrajzversenyt szervezett. Az igényes, színvonalas versenyre a határon túlról is szép számmal érkeztek és érkeznek versenyzők. Ugyanis a munkát kollégái a halála után is, hozzá hűen, a tőle megszokott precizitással folytatják. A verseny célja minden évben kezdetben a Kárpát-medence, később Európa más-más országának minél alaposabb megismerése.

Bodor tanár úr mindig újabb és újabb programok megszervezésébe kezdett. A már működő, kiforrott események szervezésével fiatalabb kollégáit, pályatársait bízta meg. Később ereje folytán tudatosan adta át a megkezdett munkát utódainak, akik nagy megtiszteltetésként élték meg, hogy a tapasztalt, sokak által elismert mentor helyébe léphettek. A megyei természetbarát szövetség a tiszteletbeli elnök halála óta, az ő születésnapjához közel eső hétvégére Bodor Árpád Emléktúrát hirdet. Az általa kijelölt számos Tolna megyei útvonal közül a számára legkedvesebb gemenci útvonal egy szakaszának bejárására invitálják az érdeklődőket.

Elismerések:

1992. Garay Gimnázium: Jövő Nemzedékéért Alapítvány elnökének kérte fel őt Ótós Miklós
1994. Garay János emlékérem (Jövő Nemzedékéért Alapítványi díj)
1996. "A természetjárásért" aranyfokozat - Ópusztaszer
1997. Eszterházi Miksa Emlékérem
2001. Közjóért díj – Szekszárd
2008. Magyar Természetbarát Szövetség örökös tagja

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Bodor Árpád Tengelicen született és élt haláláig. Élete és munkássága ezer szállal kötődött a településhez, a megyéhez. Értelme, kreativitása és szorgalma fiatal korától kimagasló volt. Soha nem elégedett meg azzal, hogy elvégezte a rábízott munkát. Neki ennél többre volt igénye: rendkívül precízen teljesítette feladatait, s máris ötletek garmada késztette további cselekvésre. Fáradhatatlanul dolgozott azért, hogy az emberek figyelmét felhívja a környezetükben fellelhető természeti és ember alkotta értékek jóságára, szépségére, s védelmére. A későbbi elismerések ellenére is szerény és alázatos tudott maradni. Mind személyisége, mind munkássága miatt méltó, hogy bekerüljön az értéktár által elismert híres tengeliciek sorába, és a falu közössége ilyen formán is megőrizze emlékezetében.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- ***Mikor nem tantárgy a környezetismeret?*** *(Tolnai Népújság, 1983. május 23.)*
- ***Mennyit tudsz egyfolytában gyalogolni?*** *(Tolnai Népújság, 1986. április 17.)*
- ***Kárpátalja, 1993. augusztus 16-22.*** *(Tolna megye sportévkönyve 92/93. Paksi Atomerőmű Rt. Nyomdája, Paks, 1994. p. 274.)*
- ***Csillaghullás éjszakai túra*** *('94.jún. 25/26) (Tolna megye sportévkönyve 1994. Szekszárdi Nyomda, 1994. p. 224.)*
- ***„Tolna 50", ill. 25 km-es teljesítménytúra*** *('94. szept. 10.) (Tolna megye sportévkönyve 1994. Szekszárdi Nyomda, 1994. p. 225.)*
- ***Tarisznyás verseny a falumban…*** *(Tolna megye sportévkönyve 1999. Völgység Nyomda, Bonyhád, 1999. p. 330-332.)*
- ***Tolnai várak*** Tolnai várak (goliatka.hu)
- ***Tengelic település címere*** Címer – Tengelic község honlapja
- ***Nyolcvanadik életévében is a természet megszállottja (2008. 07. 11.)*** TEOL - Nyolcvanadik életévében is a természet megszállotja
- ***Elismerést kapott a két természetjáró a miniszterektől Dobogókőn (2008. 09. 24.)*** TEOL - Elismerést kapott a két természetjáró a miniszterektől Dobogókőn
- ***Tengelici Hírmondó: Életutak – Bodor Árpád*** Címer – Tengelic község honlapja
- ***Gyászhír (2014. 06. 30.)*** mtsz.org - Gyászhír
- ***Bodor Árpád emléktúra a Gemencben (2020. 01. 22.)*** *ASE.HU - Természetjáró - Bodor Árpád emléktúra a Gemencben*
- ***Garay 125: A természetjárás története a Garay János Gimnáziumban (2022.)*** *Régmúlt. Elbi blogja (regmult.blogspot.com)*
- ***Szekszárdon zárult a Kőrösi Csoma Sándor Kárpát-medencei Földrajzverseny (2022. 03. 14.)*** *TEOL - Szekszárdon zárult a Kőrösi Csoma Sándor Kárpát-medencei Földrajzverseny*
- ***Bonyhád és környéke*** Bonyhád és környéke - Bodor Árpád,Bucsányi György,Chlebovics Miklós,Dománszky Zoltán,Rónai József,Solymár Imre,Szőts Zoltán,Tóth István Zsolt - Régikönyvek webáruház (regikonyvek.hu)
- ***Tolnai Tarisznyások Környezetismereti Versenye*** totakiv.fw.hu
- ***Tolnai Tarisznyások Környezetismereti Versenye (2016. 10. 10.)*** Csikóstöttös Község Önkormányzata - Hírek - 36. Tolnai Tarisznyások Környezetismereti Versenye (csikostottos.hu)

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: ---

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

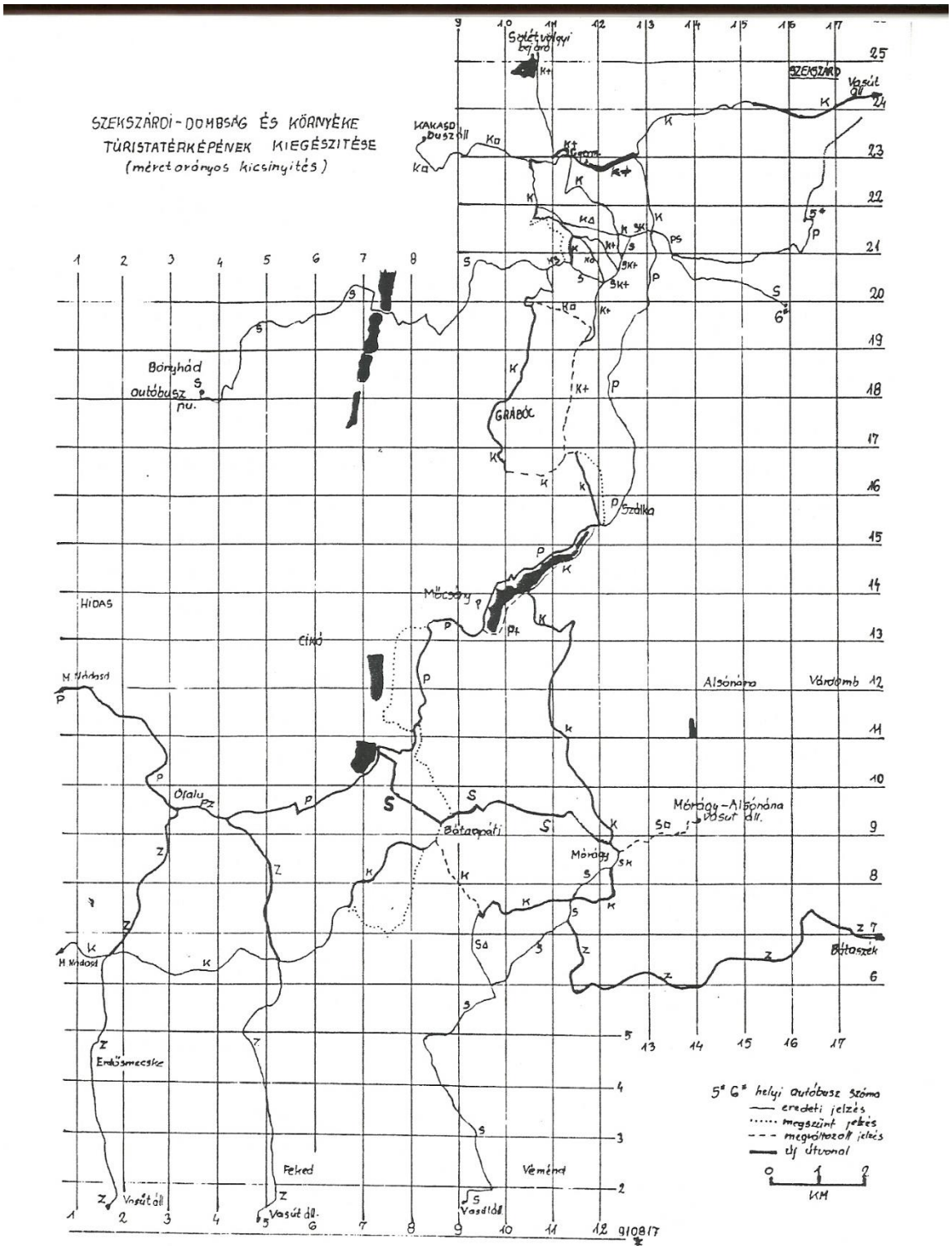

A Szekszárdi-dombság és környéke turistatérképének átrajzolása Bodor Árpád munkája (kézi rajz)

SIMONTORNYA

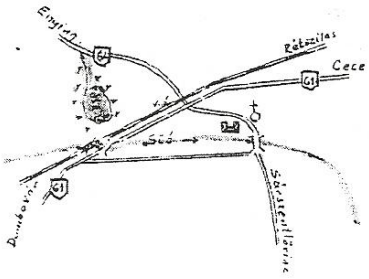

A névadó: Döröcske nemzetségbeli Salamonfia Simon Kun László idejében vitézül harcol a bolgárok ellen. Jutalmul birtokot kap Hőgyészen és várat építhet (1277). A Kapos torkolata közelében kiterjedt mocsárvilág terpeszkedett a Sió és a Sárvíz mentén. Egyetlen átkelőhelyét vigyázta az eredetileg szigetre épített vár. A kor szokása szerint – hatalmas lakótornyot (donjon) építtet téglából.

Az építtető Simon halála után a vár sorsa kalandos fordulatot vesz. Elég gyakran váltják egymást a várurak. Korszerűsítést Farkas László budai bíró végeztet a váron (1444). A vár aranykorát Buzlay Mózes országbíró idejében éli (1507-36). Budai mesterekkel kifinomult lengyel-reneszánsz elemekkel gazdagítja (Jagelló-stilus).

A török 143 éven át uralja (1543–1686). Szandzsák (megye) székhely, élén a bég. Sértetlenül kerül török kézre és foglalja vissza Bádeni Lajos gróf (1686. szeptember 26.). Lipót király gróf Styrum Lymburg-családnak adja el és így menekül meg a vár a lerombolástól.

Rákóczi-szabadságharc idején hatszor cserél gazdát (Vak Bottyán-Heister). Utána elveszti jelentőségét – magtárnak használják. Esterházy uradalom (1800–1820). Báró Sina Simon bankár, illetve gróf Wimpfen Frigyesné tulajdona.

Országos Műemléki Felügyelőség (OMF) és Tolna Megye Tanácsa korszerűen restaurálttatta (1964–74). Lóczy Erzsébet régész és Horler Miklós építész irányításával. Ma Tolna megye egyetlen méltóképpen helyreállított vára. Múzeum működik a várban

Igazolás: pecsét, amelyen Simontornyának kell szerepelnie. Lehetőleg múzeumi.

3

Részlet a Tolnai várak c. jelvényszerző füzetből

A Tolna Megyei Természetbarát Szövetség belső hírlevelét Bodor Árpád szorgalmazta, a címoldalt ő tervezte, rajzolta

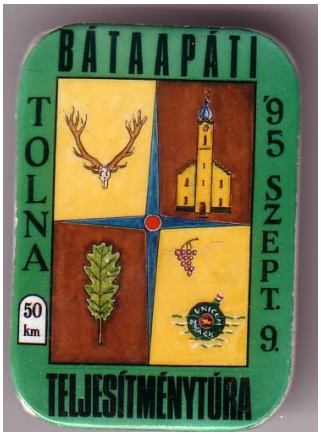

Bodor Árpád által tervezett és rajzolt jelvények egyike

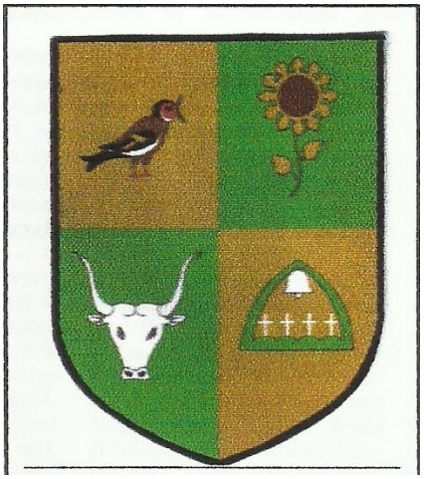

Tengelic címerét Bodor Árpád tervezte

A Kőrösi Csoma Sándor Kárpát-medencei Földrajzverseny megnyitóján a Garay János Gimnáziumban

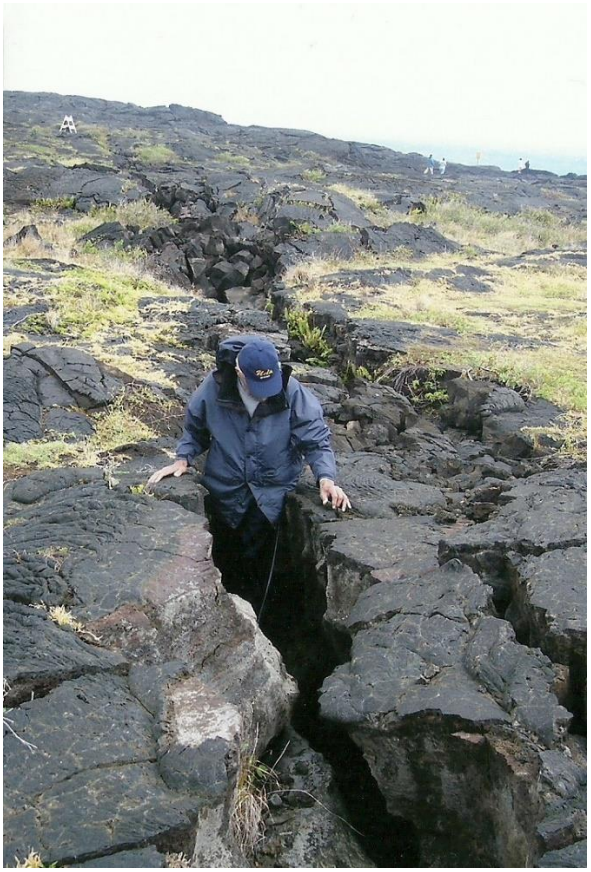

A természetet csak a terepen lehet igazán megismerni, megérteni

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek.

3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

III. MELLÉKLET

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott, (név, cím) hozzájárulok a
Dr Bodor Bíborka
7030 Paks Petőfi T. u. 8. *„Javaslat*
Bodor Árpád"

Tengelici Települési Értéktárba történő felvételéhez csatolt saját készítésű fénykép(ek) / film(ek) további felhasználásához. Kijelentem, hogy a rendelkezésre bocsátott fotó(k) szerzői jogával jogosult vagyok rendelkezni.

Dátum 2023. október 11.

Dr Bodor Bíborka
aláírás